

Piotr Kania, Daniel Szewieczek

Akademia Ekonomiczna w Katowicach

UBEZPIECZENIA OSZCZĘDNOŚCIOWE A FUNKCJA OCHRONNA UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE W POLSCE W LATACH 2001-2006

1. Istota funkcji ochronnej ubezpieczenia na życie

Wyodrębnienie ubezpieczeń oszczędnościowych w ramach ubezpieczeń na życie wynika z pełnionej przez te ubezpieczenia funkcji oszczędnościowej, która jest następstwem realizowania podstawowej funkcji każdego ubezpieczenia, czyli funkcji ochrony ubezpieczeniowej. Funkcję oszczędnościową można wyodrębnić na podstawie indywidualnego podejścia do społeczno-ekonomicznego urządzenia, jakim jest ubezpieczenie, tj. ujęcia od strony efektów uzyskiwanych przez ubezpieczonego (uposażonego), a także ubezpieczającego z tytułu funkcjonowania ubezpieczenia na życie.

Funkcję oszczędnościową pełnią te ubezpieczenia na życie, które zapewniając ochronę na wypadek śmierci lub z tytułu dożycia określonego wieku, charakteryzują się równocześnie tym, że część lub całość wpłacanej składki (tzw. składka oszczędnościowa) nie jest przeznaczana na bieżące koszty zapewniania tej ochrony, czyli koszty związane z gwarantowaniem wypłaty świadczenia na określonym poziomie w przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego (tj. koszty związane z wymieralnością, koszty administracyjne i akwizycyjne), ale jest akumulowana w postaci funduszu ubezpieczeniowego (rezerwy ubezpieczeń na życie). Z punktu widzenia jednostkowej polisy zakumulowana składka oszczędnościowa wraz z określonym z góry lub faktycznie zarobionym przez ubezpieczyciela procentem tworzy tzw. wartość gotówkową, która wzrasta przez cały okres ubezpieczenia aż do momentu, gdy zrówna się z sumą ubezpieczenia (ubezpieczenia klasyczne). W przypadku niektórych ubezpieczeń na życie może być ona nawet wyższa od sumy ubezpieczenia (ubezpieczenia nowoczesne). Oznacza to, że im dłużej żyje ubezpieczony, tym większa część wpłacanego świadczenia pochodzi ze środków własnych wpłaconych na ubezpieczenie w postaci składki oraz procentu dopisanego corocznie od zakumulowanych środków według stopy technicznej. Mechanizm tworzenia wartości gotówkowej przypomina

więc systematyczne gromadzenie oszczędności w sposób zinstytucjonalizowany za pomocą instytucji finansowej tworzącej własny instrument finansowy, którym jest polisa ubezpieczeniowa. W przypadku nastąpienia wypadku ubezpieczeniowego skutkującego wypłatą świadczenia wartość gotówkowa wchodzi w skład wypłacanego świadczenia ubezpieczeniowego, jednak samo występowanie wartości gotówkowej nie jest wystarczające do tego, aby można było funkcję oszczędnościową przypisać danemu ubezpieczeniu na życie. Warunkiem koniecznym jest możliwość wykorzystania nagromadzonych oszczędności przez ubezpieczającego w dowolnym momencie trwania ubezpieczenia, co wiąże się z wycofaniem zakumulowanych środków (wykup ubezpieczenia), zaciągnięciem pożyczki lub zamianą ubezpieczenia na bezskładkowe.

2. Typy ubezpieczeń na życie w aspekcie funkcji ochronnej i oszczędnościowej

Uwzględniając relacje zachodzące między funkcją ochrony ubezpieczeniowej a funkcją oszczędnościową, poszczególne typy ubezpieczeń na życie można podzielić na dwie grupy: ubezpieczenia ochronno-oszczędnościowe oraz ubezpieczenia oszczędnościowe.

Pierwszą z nich tworzą te ubezpieczenia na życie, w przypadku których istotne znaczenie dla ubezpieczającego ma zapewnienie ochrony na określonym poziomie w długim okresie, dlatego są zazwyczaj opłacane składką regularną, a relacja wartości gotówkowej do sumy ubezpieczenia systematycznie wzrasta w całym okresie ubezpieczenia: od zera do wartości równej sumie ubezpieczenia lub wyższej od niej. Do grupy ubezpieczeń ochronno-oszczędnościowych należy zaliczyć dożywotnie ubezpieczenie na wypadek śmierci, ubezpieczenie mieszane (na wypadek śmierci oraz na dożycie) oraz rentę życiową odroczoną. Ubezpieczenia te mogą wystąpić w postaci klasycznej, tj. z gwarantowaną sumą ubezpieczenia oraz określonymi z góry zyskami w postaci technicznej stopy procentowej, oraz w postaci nowoczesnej, tj. ubezpieczenia zmiennego, w którym zarówno wartość świadczenia, jak i wartość kosztów związanych z funkcjonowaniem ubezpieczenia oraz wartość przyszłych zysków zmieniają się w czasie w zależności od efektów działalności zakładu ubezpieczeń.

Drugą grupę tworzą ubezpieczenia, w przypadku których ochrona ubezpieczeniowa ma znikome znaczenie ze względu na ustalenie sumy ubezpieczenia na poziomie odpowiadającym sumie wpłaconych składek powiększonej o określony procent zysków z jej lokowania oraz ze względu na stosunkowo krótki okres ubezpieczenia. Praktycznie cała jednorazowa lub regularna składka tworzy wartość gotówkową ubezpieczenia, która jest powiększana o z góry określony procent lub jest prawie w całości lokowana na ryzyko klienta. Do grupy ubezpieczeń oszczędnościowych należy zaliczyć przede wszystkim ubezpieczenia na dożycie oraz ubezpieczenia mieszane, które także mogą wystąpić w postaci klasycznej lub jako

Tabela 1. Charakterystyka typowych oszczędnościowych ubezpieczeń na życie oferowanych na polskim rynku ubezpieczeń

Cechy ubezpieczenia	Ubezpieczenie klasyczne (na życie lub na życie i dożycie)	Ubezpieczenie z funduszem kapitałowym	Ubezpieczenie depozytowe	Indywidualne konto emerytalne w formie ubezpieczenia na życie
Suma ubezpieczenia	stała, określona w momencie zawierania umowy	suma ubezpieczenia zależna od aktualnej wartości aktywów zgromadzonych w UFK, możliwa gwarantowana suma ubezpieczenia	suma ubezpieczenia określona jako wartość składki jednorazowej powiększona o gwarantowany zysk z lokowania środków składki	suma ubezpieczenia zależna od bieżącej wartości aktywów
Zakres czasowy	długoterminowe, ze ściśle określonym momentem zakończenia	długoterminowe, zazwyczaj bezterminowe	krótkoterminowe, okres inwestowania najczęściej kwartalny, półroczny lub roczny	długoterminowe, minimum 5 lat kalendarzowych oszczędzania, wypłata środków z korzyścią
Składka – sposób płatności	najczęściej okresowa – regularna, dopuszczalna składka jednorazowa, nieregularne dopłaty	składka jednorazowa lub okresowa, możliwe nieregularne dopłaty	składka jednorazowa, dopłaty nieregularne składki dodatkowej niedozwolone	składka okresowa, dopuszczona nieregularna, z limitem wpłat do zwolnienia z podatku od zysków kapitałowych
Koszty i opłaty	koszty ochrony ubezpieczeniowej uśrednione w całym okresie ubezpieczenia, tak jak i koszty akwizycji oraz administracyjne	koszty ochrony ubezpieczeniowej według aktualnego ryzyka, koszty akwizycji, koszty zarządzania aktywami w funduszach kapitałowych	koszty ochrony ubezpieczeniowej według aktualnego ryzyka – niskie z powodu niskiego poziomu ochrony, koszty administracyjne i akwizycji minimalne (dystrybucja masowa przez banki)	koszty ochrony ubezpieczeniowej oddzielone od składki oszczędnościowej, zakład ubezpieczeń pobiera prowizję od wpłacanych składek oraz opłatę za zarządzanie aktywami w funduszach kapitałowych
Gwarancja kapitału	pełna gwarancja – ryzyko działalności lokacyjnej ponosi zakład ubezpieczeń	brak gwarancji kapitału	pełna – ryzyko działalności lokacyjnej ponosi zakład ubezpieczeń	brak gwarancji kapitału
Stopa zwrotu	gwarantowana – równa technicznej stopie procentowej, dodatkowo możliwy udział w zyskach z lokat ubezpieczyciela (gdy zrealizowana stopa zwrotu jest wyższa od stopy technicznej)	zależna od wyników inwestycyjnych ubezpieczonych funduszy kapitałowych	gwarantowana – równa oprocentowaniu środków składki jednorazowej, możliwość osiągnięcia podwyższonej stopy zwrotu w umowach w których wzrost kapitału zależny jest od indeksów giełdowych	zależna od wyników inwestycyjnych ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych
Sposób inwestowania	zakres instrumentów i struktury	inwestowanie składek	inwestowanie składek oszczędnościowych	inwestowanie składek oszczędnościowych

składzek oszczędnościowych	lokata określająca regulację prawa ubezpieczeniowego	oszczędnościowych w UFK – różnorodny poziom ryzyka i spodziewanej rentowności lokat	ściowych w lokaty bankowe lub fundusze kapitałowe, stosowane powiązanie rentowności lokat ze zmianami indeksów giełdowych	ściowych w ubezpieczeniowych funduszach kapitałowych – różnorodny poziom ryzyka i spodziewanej rentowności lokat
Możliwość przedterminowego wycofania oszczędności	możliwość utrzymania wykupu stanowiąca część aktualnej wartości rezerwy materyjnej	możliwość utrzymania wartości wykupu zależnej od aktualnej wartości aktywów w UFK bez dodatkowych opłat	możliwość otrzymania wartości wykupu wiążąca się z utratą części wpłaconego kapitału oraz utratą odsetek	możliwość wycofania jedynie całości zgromadzonych środków, częściowa wypłata nie jest dopuszczona
Opodatkowanie dochodów osiągniętych z tytułu lokowania środków skład	dochody zwolnione z opodatkowania (art. 21, ust. 4 p.dof)	dochody z lokowania środków w składkach opodatkowane zryczałtowanym podatkiem od zysków kapitałowych	dochody zwolnione z opodatkowania (art. 21, ust. 4 p.dof)	dochody zwolnione z opodatkowania (art. 21, ust. 58a p.dof)

Źródło: opracowanie własne.

ubezpieczenia zmienne. W przypadku tej grupy ubezpieczeń następuje więc odwrócenie znaczenia realizowanych przez ubezpieczenia funkcji na rzecz funkcji oszczędnościowej, a symboliczny element ochrony ubezpieczeniowej wynika z konieczności świadczenia usługi ubezpieczeniowej, a nie usługi depozytowej.

W dalszych rozważaniach dotyczących polskiego rynku ubezpieczeń na życie pojęcie ubezpieczenia oszczędnościowego będzie traktowane szeroko, a więc będzie obejmowało ubezpieczenia zarówno oszczędnościowe, jak i ochronno-oszczędnościowe.

Pomijając pewne szczegółowe różnice w ofercie ubezpieczycieli na polskim rynku ubezpieczeń na życie, do ubezpieczeń realizujących funkcję oszczędnościową należy zaliczyć:

- ubezpieczenia klasyczne o stałej sumie ubezpieczenia i przyjętej na cały okres ubezpieczenia technicznej stopie procentowej, zawierane na wypadek śmierci i/lub dożycia (występują w wariancie zarówno ochronno-oszczędnościowym, jak i oszczędnościowym),
- uniwersalne ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, które występują w wariancie maksymalnej ochrony (ochronno-oszczędnościowe) oraz ochrony minimalnej (ubezpieczenie oszczędnościowe),
- indywidualne konto emerytalne w formie ubezpieczenia na życie (oszczędnościowe),
- ubezpieczenie depozytowe przypominające lokatę bankową (oszczędnościowe).

Biorąc pod uwagę typowe rozwiązania oferowanych przez zakłady ubezpieczeń na życie wymienionych ubezpieczeń oszczędnościowych, w tab. 1 dokonano ich porównania na podstawie wybranych kryteriów.

3. Zamiany w strukturze ubezpieczeń na życie na rynku polskim

W grupie ubezpieczeń ochronno-oszczędnościowych zwiększenie znaczenia funkcji oszczędnościowej, przejawiające się przejściem od ubezpieczeń klasycznych przez ubezpieczenia z udziałem w zyskach do ubezpieczeń z funduszami kapitałowymi, miało zróżnicowane przyczyny, jak np. zwiększenie elastyczności poziomu ochrony, zwiększenie przejrzystości ubezpieczenia, przerzucenie części ryzyka operacyjnego i inwestycyjnego na ubezpieczającego, uniknięcie odpływu klientów do innych form lokowania oszczędności w pojawiających się co pewien czas okresach wysokiej stopy zwrotu z inwestycji finansowych czy w alternatywnych formach zbiorowego oszczędzania. Natomiast grupa ubezpieczeń oszczędnościowych jest przejawem włączenia się zakładów ubezpieczeń do rosnącej konkurencji o pozyskanie oszczędności lokowanych na krótkie terminy.

Zjawisko to jest widoczne na podstawie analizy zmian w strukturze oszczędności gospodarstw domowych w Polsce przez porównanie wolumenu i dynamiki lokat zakładów ubezpieczeń na życie oraz ubezpieczeniowych funduszy kapitało-

wych, które są przejawem realizacji funkcji oszczędnościowej ubezpieczeń na życie, w relacji do innych form oszczędzania (por. tab. 2). W latach 2004-2006 nastąpił wyraźny wzrost innych niż depozytowe form oszczędzania gospodarstw domowych, szczególnie wysoka była dynamika aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, która była najwyższa spośród wszystkich form oszczędzania w 2006 r. Przedstawione dane potwierdzają, iż aktywa ubezpieczeń na życie na ryzyko ubezpieczającego wzrastały w znacznie szybszym tempie niż depozyty bankowe, a jednocześnie oszczędności ubezpieczających w ubezpieczeniach klasycznych wzrastały w tempie porównywalnym do przyrostu wartości lokat bankowych.

Tabela 2. Wartość i dynamika oszczędności gospodarstw domowych

Rodzaj oszczędności	Okres	2004		2005		2006	
		wartość (mld zł)		wartość (mld zł)	dynamika (%)	wartość (mld zł)	dynamika (%)
Inwestycje bezpośrednie		42,0		41,5	-1,2	57,9	39,5
Fundusze inwestycyjne		30,4		50,4	65,8	72,7	44,2
Ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe		13,5		18,1	34,1	27,5	51,9
Depozyty złotowe i walutowe		209,8		220,8	5,2	239,4	8,4
Gotówka w obiegu		50,8		57,2	12,6	68,9	20,5
Otwarte fundusze emerytalne		62,6		86,3	37,9	116,6	35,1
Rezerwa ubezpieczeń na życie (matematyczna)		21,0		23,1	10,0	25,0	8,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP, KNUiFE i KNF.

Przedstawione tendencje do zmian w zakresie wykorzystania ubezpieczenia na życie jako instrumentu oszczędnościowego wpływają także w znaczący sposób na strukturę i dynamikę składki ubezpieczeniowej. Udział składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach ubezpieczeń w dziale I charakteryzował się znaczną stabilnością w analizowanych latach 2001-2004¹. Oznacza to, że rynek ubezpieczeń na życie w Polsce rozwijał się w sposób zrównoważony. Istotna zmiana nastąpiła w 2005 r., gdyż ogólna wartość składki wzrosła w znacznie większym stopniu niż w latach poprzednich, a jednocześnie nastąpił znacznie wyższy niż w grupie ubezpieczeń tradycyjnych przyrost składek w grupie ubezpieczeń, w których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. Jednocześnie struktura składki przypisanej brutto w dziale I zmieniła się dynamicznie, począwszy od roku 2003. Do roku 2002 dominującymi umowami były tradycyjne ubezpieczenia na życie zapewniające gwarantowaną wysokość świadczenia w przypadku śmierci osoby ubezpieczo-

¹ Bezpośrednie wyodrębnienie ubezpieczeń o charakterze oszczędnościowym jest utrudnione, gdyż zgodnie z zasadami sprawozdawczości ubezpieczeniowej ubezpieczenia te nie są prezentowane w jednolitej grupie. Ubezpieczenia te mogą być zawarte w ustawowej grupie 1 w zakresie oszczędnościowych ubezpieczeń klasycznych oraz ubezpieczeń depozytowych o charakterze klasycznym, w grupie 2 w zakresie oszczędnościowych ubezpieczeń posagowych, w grupie 3 w zakresie oszczędnościowych ubezpieczeń z funduszem kapitałowych, a także w grupie 4 w zakresie ubezpieczeń rent. Wskazane zależności powodują, iż ocena zmian rynkowego wolumenu ubezpieczeń oszczędnościowych może być rozpatrywana z perspektywy zmian wolumenu składki ubezpieczeń na życie ogółem.

nej lub powstania innego zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Następne lata charakteryzowało, zwiększenie zakresu aktywności ubezpieczycieli w ubezpieczeniach związanych z funduszami kapitałowymi.

Początkowa faza rozwoju ubezpieczeń na życie z funduszem kapitałowym nastąpiła w związku z reformą polskiego systemu emerytalnego, która została przeprowadzona w latach 1997-1999. Wprowadzenie zmian w systemie emerytalnym uwidoczniło potrzebę dodatkowego, dobrowolnego gromadzenia środków zabezpieczających ubytek dochodów, mogący powstać w momencie zakończenia pracy i przejścia na emeryturę. Druga faza zmian struktury portfeli zakładów ubezpieczeń na życie rozpoczęła się w 2003 roku i kontynuowana jest do okresu bieżącego. W okresie 2003-2006 roku udział składek z tradycyjnych ubezpieczeń na życie spadł z 48,2% do 38,6%, co jest równoznaczne ze wzrostem udziału składek ubezpieczeń z funduszem kapitałowym o ponad 14% w ogólnej wartości składki przypisanej w dziale I (tab. 3). Podstawową przyczyną szybkiego wzrostu udziału składki pozytywnie związanej z ubezpieczeniami z funduszem kapitałowym jest zmiana w postrzeganiu przez ubezpieczających usługi ubezpieczeniowej i jej miejsca w zakresie oferowanych usług finansowych. Zmiana ta polega na dostrzeganiu znaczenia funkcji oszczędnościowej polisy ubezpieczenia na życie, która w połączeniu z elementem ochrony stanowi instrument finansowy spełniający w sposób kompleksowy potrzebę w zakresie bezpieczeństwa finansowego.

Tabela 3. Składka przypisana brutto wg grup ubezpieczeń w dziale I (bez reasekuracji czynnej)

Okres	Grupa 1		Grupa 2		Grupa 3		Grupa 4		Grupa 5	
	wartość (mln zł)	udział grupy w składce ogółem (%)	wartość (mln zł)	udział grupy w składce ogółem (%)	wartość (mln zł)	udział grupy w składce ogółem (%)	wartość (mln zł)	udział grupy w składce ogółem (%)	wartość (mln zł)	udział grupy w składce ogółem (%)
2001	4 602	49,7	99	1,1	2 985	32,2	17	0,2	1 557	16,8
2002	4 691	48,1	143	1,5	3 144	32,3	17	0,2	1 750	18,0
2003	5 302	48,2	148	1,3	3 520	32,0	20	0,2	2 013	18,3
2004	6 150	48,8	146	1,2	4 013	31,8	25	0,2	2 280	18,1
2005	6 911	45,4	151	1,0	5 609	36,9	29	0,2	2 516	16,5
2006	8 108	38,6	146	0,7	9 688	46,1	35	0,2	3 049	14,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNUiFE i KNF.

Kolejnym czynnikiem wpływającym w istotny sposób na rozwój ubezpieczeń na życie związanych z funduszem kapitałowym jest spadek oprocentowania depozytów bankowych, co powoduje, że stale wzrastające oszczędności osób fizycznych kierowane są do instytucji świadczących usługi pozwalające inwestować kapitał z większymi korzyściami niż oprocentowanie depozytów bankowych. Jednym z takich instrumentów są ubezpieczenia, w których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający.

Istotnym faktem oddziałującym zarówno na strukturę portfela ubezpieczeniowego, jak i na wyniki finansowe ubezpieczycieli jest wprowadzenie do oferty ubezpieczeń, których mechanizm funkcjonowania zapewnia korzyści podatkowe dla ubezpieczających. Podstawowym założeniem konstrukcji finansowej tego rodzaju polis jest oparcie umowy na zasadach tradycyjnego ubezpieczenia na życie, a więc zapewniającego stałą sumę ubezpieczenia określoną w momencie zawierania umowy. Suma ubezpieczenia wypłacana uposażonym w przypadku śmierci ubezpieczonego równa się wpłaconej, zazwyczaj w sposób jednorazowy, składce ubezpieczeniowej powiększonej o ustalone oprocentowanie. Jednocześnie w przypadku dożycia określonego momentu, definiowanego jako dzień po upływie określonej liczby miesięcy lub lat od dnia zawarcia umowy, ubezpieczony ma prawo do otrzymania świadczenia równego sumie ubezpieczenia, a więc wpłaconej składce powiększonej o z góry określone oprocentowanie. Zawarcie takiego rodzaju umowy pozwala ubezpieczającemu na uniknięcie opodatkowania przyrostu kapitału podatkiem od zysków kapitałowych, co pomimo bardzo ograniczonego zakresu ochrony ubezpieczeniowej, podwyższa atrakcyjność tego typu ubezpieczeń.

Wzrost znaczenia ubezpieczeń lokacyjnych można zaobserwować, analizując dane dotyczące sposobu opłacania składki ubezpieczeniowej. W latach 2001-2006 nastąpił istotny wzrost udziału składki przypisanej brutto z umów, w których składka opłacana jest jednorazowo. Szczególnie wysoki wzrost udziału składek opłacanych jednorazowo wystąpił w latach 2004-2006. W roku 2004, w którym dynamika składki przypisanej brutto wyniosła 14,1% udział składki opłacanej jednorazowo wzrósł z 13,1 do 22,2%, w roku 2005 przy dynamice składki przypisanej brutto na poziomie 20,4% udział składek jednorazowych sięgał już 31,6%. Natomiast w roku 2006, kiedy dynamika składki przypisanej brutto była najwyższa w badanym okresie (37,6%), udział składek jednorazowych wynosił 43,7% (por. tab. 4).

Tabela 4. Dynamika składki przypisanej brutto a sposób opłacania składek w okresie 2001-2006

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Składka przypisana brutto (w zł)	9 260	9 901	11 167	12 739	15 336	21 099
Dynamika składki przypisanej brutto (w %)	11,1	6,9	12,8	14,1	20,4	37,6
Udział składek jednorazowych w składce przypisanej ogółem (w %)	3,0	4,3	13,1	22,2	31,6	43,7
Udział składek okresowych w składce przypisanej ogółem (w %)	97,0	95,7	86,9	77,8	68,4	56,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNUiFE oraz KNF.

Rozwój portfeli ubezpieczeń na życie następujący w obszarze umów ze składkami jednorazowymi jest ściśle powiązany ze zmianą roli ubezpieczenia na życie jako instrumentu finansowego. Tradycyjne postrzeganie ubezpieczenia na życie ograniczało się bowiem zazwyczaj do rozpatrywania go jako narzędzia systematycznego gromadzenia kapitału zapewniającego przyszłe świadczenie osobie ubezpieczonej lub uposażonym, bądź też w przypadku ubezpieczeń terminowych jako

sposobu zabezpieczenia potrzeb finansowych uposażonych lub spłaty zobowiązań w przypadku śmierci ubezpieczonego. Zmiany występujące na rynku usług finansowych objęły swoim zasięgiem również ubezpieczenia na życie, powodując, iż instrumenty te, oprócz funkcji ochronnych, zaczęły spełniać w coraz większym zakresie funkcje inwestycyjne. Oznacza to, że rozwinęło się zapotrzebowanie na ubezpieczenia na życie, które, poza zapewnieniem ochrony ubezpieczeniowej finansowanej z systematycznie opłacanej składki, dają możliwość inwestowania dostępnych ubezpieczającemu środków w sposób nieregularny, uzależniony od zarówno poziomu dochodów, jak i bieżącej sytuacji na rynkach finansowych.

4. Podsumowanie

Reasumując, należy zwrócić uwagę, że dynamiczne zmiany zachodzące na rynku usług finansowych, a w szczególności dążenie podmiotów oferujących te usługi do dostosowywania oferty do indywidualnych potrzeb klientów, a także wzrastające oczekiwania klientów w stosunku do osiągania korzyści finansowych z posiadanych usług, wpływają w sposób bezpośredni na zakres i charakter oferowanych ubezpieczeń na życie. Rosnące zapotrzebowanie na usługi łączące ochronę dóbr osobistych i umożliwiające finansowanie odroczonej konsumpcji poprzez gromadzenie oszczędności powodują zmiany w ogólnym postrzeganiu usługi w zakresie ubezpieczenia na życie. Ubezpieczenia na życie, ułatwiając i oferując wiele korzystnych rozwiązań dotyczących gromadzenia oszczędności, stają się, głównie na rykach finansowych o wysokiej dynamice rozwoju, w tym rynku polskim, istotnym elementem transformacji czasowej kapitału. Możliwy do zaobserwowania rozwój ubezpieczeń na życie, w których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, a także ubezpieczeń tradycyjnych o charakterze lokacyjnym potwierdza, że ubezpieczający nie tylko oczekują od usługi ubezpieczenia na życie ochrony ubezpieczeniowej, ale zainteresowani są również rentownością lokat dokonywanych przez ubezpieczycieli. Procesy te wpływają w sposób pozytywny na cały sektor ubezpieczeń na życie, powodują bowiem uelastycznienie oferty zakładów ubezpieczeń, a także wzmagają konkurencję pomiędzy podmiotami ubezpieczeniowymi, co czyni ofertę ubezpieczeń na życie w zakresie oszczędności jeszcze bardziej atrakcyjną dla ubezpieczających się.

Literatura

- [1] Biuletyn Kwartalny, „Rynek Ubezpieczeń” 2006 nr 4, KNF, Warszawa 2007.
- [2] Roczniki ubezpieczeń i funduszy emerytalnych za lata 2002-2005, KNUiFE, Warszawa 2003, 2004, 2005, 2006.
- [3] Sprawozdanie z działalności NBP za lata 2004-2005, NBP, Warszawa 2005, 2006.
- [4] Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, DzU 2000 nr 14, poz. 176 z późn. zm.

SAVINGS-LIFE INSURANCE AND THE PROTECTION FUNCTION OF LIFE INSURANCE

Summary

There is a strong correlation between saving and protection function in the life insurance contract. Traditional life insurance is used to provide a certain sum on death of an individual but this protection is very often combined with a savings option. In saving-life insurance the saving-premium is directly allocated to the separated funds or can be recorded on individual account and invested together with company's assets.

There are changes observed in the Polish insurance market connected with the need for protection and investments. New products offered by life insurance companies provide more opportunities to collect savings and invest but at the same time the financial consequences of the death are low covered. Due to low protection component the insurance premium is low charged by the risk allowances. Additionally the savings-policies are supported by a tax incentive which makes them more attractive.